

3.2.

VEILIGHEID

Voor de Euregio Maas-Rijn heeft de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de veiligheid zowel betrekking op het voorkomen en bestrijden van de criminaliteit, als op de samenwerking tussen de hulpdiensten.

3.2.1. BESCHRIJVING VAN DE TOESTAND

Door de open grenzen in Europa en het vrije verkeer van goederen en personen valt de grensovergang ons nauwelijks meer op. Voor de veiligheidsdiensten is deze grens echter nog steeds duidelijk merkbaar, zowel wat de samenwerking als wat de uitwisseling van gegevens betreft. Criminelen spelen hier handig op in en plannen hun activiteiten steeds vaker internationaal. Daarom is grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van veiligheid onontbeerlijk.

De troeven

De grootste troef van de EMR inzake veiligheid is een uitstekende grensoverschrijdende samenwerking die gegroeid is door vele jaren samenwerking.

Zo werd er op dat gebied veel vooruitgang geboekt dankzij de samenwerking tussen politie, justitie en bestuur. Er bestaat een Euregionaal samenwerkingsbureau "BES", dat werd opgericht om procureurs op te leiden en in staat te stellen wederzijdse juridische bijstand te verlenen in het kader van onderzoeken. Het consortium van politiechefs uit Nederland, België en Duitsland "NeBeDeAgPol" heeft het Euregionaal politieel samenwerkingscentrum "EPICC" opgericht, waar politieagenten uit de drie landen rechtstreeks en letterlijk "aan dezelfde tafel" samenwerken en informatie uitwisselen over de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en de voorkoming van misdrijven of bedreigingen. Het uitwisselen van doorgaans gevoelige gegevens is immers van cruciaal belang in de strijd tegen de georganiseerde misdaad.

Het Benelux politieverdrag, dat in 2021 werd bekrachtigd, biedt tal van nieuwe mogelijkheden voor samenwerking: politie-informatie kan worden doorgegeven voor administratieve doeleinden, ANPR-camera's (automatic number plate recognition) kunnen gemeenschappelijk worden gebruikt, en nog veel meer.

De veiligheid van de burgers kan echter ook worden aangetast door rampen, crisissen en ongevallen. Soms is redding sneller en efficiënter als het van de andere kant van de grens komt. Dit is waar EMRIC (Euregio Maas-Rijn Incident Control and Crisis Management) een rol speelt. Deze dienst is bedoeld om de grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen tussen reddingsdiensten en brandweerkorpsen voor rampenbestrijding en brandbeveiliging, alsmede technische bijstand. De teams in het veld maken gebruik van protocollen, waaronder de aanstelling van twee- of drietalige verbindingsofficieren, en van toepassingen die hen in staat stellen taalbarrières te overwinnen.

Deze meervoudige samenwerkingsstructuren helpen niet alleen de actoren in de EMR hun dagelijkse werkzaamheden uit te voeren, maar bieden ook een optimaal kader voor het opzetten en uitvoeren van talrijke projecten om problemen aan te pakken en innovatieve benaderingen te testen. In het project "EMR EYES", dat onder andere de problemen aanpakt van de gewelddadige radicalisering van jongeren, die vaak gepaard gaat met terrorisme, wordt bijvoorbeeld gekozen voor een interdisciplinaire aanpak waarbij niet alleen de betrokken

diensten aan weerszijden van de grens samenwerken, maar ook andere openbare of private partners worden geïdentificeerd en betrokken bij de preventie en de bestrijding van georganiseerde misdaad.

Het EURIEC-project (Euregional Information and Expertise Centre) is actief als structuur voor de administraties om het principe van de zogenaamde “bestuurlijke aanpak” in de grensregio’s te testen en het “waterbedeffect” dat door de verschillende wetgevingen is ontstaan, te verminderen. Inmiddels zijn er ook de eerste ARIECs (Arrondissementale Informatie- en Expertise Centra) in België, die op het Nederlandse model gebaseerd zijn.

De bedoeling van het “IKIC” project is het een platform op te zetten dat de in de EMR beschikbare deskundigheid bundelt in e-learningmodules om toekomstige hulpverleners zo vroeg mogelijk vertrouwd te maken met grensoverschrijdende thema’s. De deskundigheid heeft betrekking op de acute gezondheidszorg, brandbestrijding, technische bijstand, chemische, biologische en nucleaire incidenten en de preventie van besmettelijke ziekten.

De hinderpalen

De uitbraak van COVID-19 heeft grote gevolgen gehad, ook voor de grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio Maas-Rijn. Aan het begin van de COVID-19-uitbraak werd al snel duidelijk dat het crisisbeleid vaak op nationaal niveau werd uitgevoerd. Hoewel de Euregionale samenwerking nog steeds als vanzelfsprekend gezien werd, werd deze door de crisis belemmerd. Hierdoor kwamen er tal van knelpunten naar voren in de grensregio’s. Deze knelpunten waren nadelig voor de inwoners van de Euregio Maas-Rijn. Hierom is het project PANDEMERIC opgezet. PANDEMERIC heeft als doel de Euregionale

samenwerking in het geval van een pandemie of een grootschalige uitbraak van een besmettelijke ziekte te bevorderen. PANDEMERIC houdt zich bezig met het verbeteren van de communicatie naar de burger, het verbeteren van de informatie-uitwisseling tussen de landen, het ondersteunen van het beheer van een gezondheids crisis en het bevorderen van de aankoop en productie van persoonlijke beschermingsmiddelen.

3.2.2. ONTWIKKELINGSVOORUITZICHTEN

De huidige maatschappij ondergaat op alle gebieden zeer snelle veranderingen. Aangezien criminelen ook hun methoden snel veranderen, moeten ook de politie, justitie en het bestuur zich aanpassen. De burger in de Euregio Maas-Rijn moet zich veilig voelen, wat een steeds meer grensoverschrijdende administratieve aanpak met zich meebrengt. Veiligheidsactoren worden met veel verschillende uitdagingen geconfronteerd, gaande van gewelddadig radicalisme tot cybercriminaliteit. Er zijn nieuwe oplossingen nodig om de grensoverschrijdende samenwerking tussen de betrokken diensten in de EMR te versterken via een multidisciplinaire aanpak.

Besturen in de openbare sector en zelfs private operatoren moeten meer en meer als partners worden betrokken bij de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit in het grensgebied van de Euregio Maas-Rijn, teneinde een noodzakelijke gegevensoverdracht te garanderen. Deze aanpak moet leiden tot een geconsolideerde duurzame multidisciplinaire samenwerkingsstructuur voor politie, justitie en het bestuur in de EMR, waarbij zo nodig nieuwe externe partners worden betrokken. In die zin moet de grensoverschrijdende samenwerking tussen actoren op operationeel niveau worden versterkt en verdiept, bijvoorbeeld door middel van gemengde structurele politieteams, alsook door de efficiënte organisatie van reeds bestaande partnerschappen en structuren in de EMR.

Deze structurele samenwerking moet hand in hand gaan met steun van onderzoeksinstituten en universiteiten. Het fenomeen van grensoverschrijdende criminaliteit moet als zodanig worden erkend en gedocumenteerd, hetgeen inhoudt dat er een duidelijk beeld moet worden geschapen en dat er regelmatig analyses en onderzoek moeten worden verricht.

Voorts moet de burger worden bereikt en gesensibiliseerd; met andere woorden, de civiele maatschappij moet worden betrokken bij de bestrijding van criminaliteit. Bijvoorbeeld door middel van preventiecampagnes die door de verschillende nationale diensten gezamenlijk worden opgezet en ontwikkeld om de bevolking van de Euregio Maas-Rijn met één eensluidende boodschap te bereiken.

Men zou zich een gemeenschappelijk Euregionaal "huis van de veiligheid" kunnen voorstellen waarin de netwerken van politie, justitie en de overheidsdiensten ook fysiek zijn ondergebracht om nauw samen te werken in een geest van vertrouwen. Dit zou zo nodig kunnen worden aangevuld met een team dat een vergelijkende rechtstoestand alsmede statistische analyses zou opstellen, strategieën zou ontwikkelen, projecten zou opzetten en uitvoeren, en de nationale autoriteiten zou informeren, sensibiliseren en ondersteunen. Deze structurele samenwerking zou gepaard moeten gaan met de deelneming van onderzoeksinstituten en universiteiten.

Net als bij de grensoverschrijdende samenwerking in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit moeten de verschillende partners van EMRIC, namelijk de nooddiensten, technisch en organisatorisch beter met elkaar worden verbonden om efficiënter te kunnen reageren op eventuele noodsituaties. De structuur moet worden geïnstitutionaliseerd.

Een nauwe samenwerking met de universiteiten en de civiele maatschappij maakt het tevens mogelijk gezamenlijke oefeningen te houden die, door het simuleren van noodsituaties, een betere coördinatie mogelijk maken. Intensieve grensoverschrijdende samenwerking met meer betrokken actoren kan echter op nieuwe juridische of administratieve hindernissen en belemmeringen stuiten die de samenwerking kunnen bemoeilijken, zodat specifieke overeenkomsten eventueel moeten worden gevonden op nationaal niveau. Dergelijke onderlinge afspraken tussen verschillende diensten kunnen waar nodig ook leiden tot wijzigingen in de wetgeving.

De structuren en partnerschappen dienen ook te voorzien in multidisciplinaire opleidingen en bijscholing. Niet alleen de cohesie en de communicatie tussen de partners moeten worden verbeterd, maar ook de externe communicatie naar de burgers moet beter worden gecoördineerd, verbeterd en opgevaardeerd. Hier kan gebruik gemaakt worden van nieuwe, moderne communicatiekanalen waarmee de burger beter kan bereikt worden, maar waarmee ook gevoelige gegevens op een veilige manier intern tussen de afzonderlijke partners kunnen worden uitgewisseld. De digitalisering biedt tal van mogelijkheden om de interne en externe communicatie te verbeteren, en om toegang te krijgen tot gegevens.

Niet alleen de cohesie en de communicatie tussen de partners moeten worden verbeterd, maar ook de externe communicatie naar de burgers moet beter worden gecoördineerd, verbeterd en opgevaardeerd.

3.2.3. DOELSTELLINGEN EN ACTIES

- **Bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende actoren op het gebied van veiligheid in de EMR,**
- **Verdere integratie en ontwikkeling van bestaande partnerschappen, zowel op het gebied van civiele veiligheid als op het gebied van misdaadbestrijding:**
 - Voortzetting van grensoverschrijdende initiatieven, met inbegrip van interne en externe communicatie,
 - Verdieping van de netwerkvorming tussen operatoren,
 - Ontwikkeling van een grensoverschrijdende administratieve aanpak,
 - Totstandbrenging van een efficiëntere duurzame multidisciplinaire samenwerkingsstructuur met rechtsvorm,
 - Erkenning van de verschillende veiligheidsstructuren en hun werking,
 - Bevordering van het gemeenschappelijk gebruik van technische oplossingen (bv. ANPR of FLEETMAPPING),
 - Ontwikkeling van gezamenlijke preventiecampagnes,
 - Ontwikkeling van tools voor misdaadanalyses.
- **Garanderen van kennisoverdracht:**
 - Organisatie van grensoverschrijdend multidisciplinair onderwijs en bijscholingen alsook erkenning van diploma's en opleidingen,
 - Organisatie/ondersteuning van gezamenlijke oefeningen.
- **Versterken van de informatie-uitwisseling:**
 - Uitwisseling van gevoelige gegevens door intensiever gebruik te maken van de mogelijkheden van digitalisering,
 - Samenwerking met innovatiecentra van universiteiten en technische hogescholen om nieuwe instrumenten voor informatie-uitwisseling te ontwikkelen.
- **Institutionalisering van grensoverschrijdende samenwerking bij de incidentbestrijding en crisisbeheersing (Incident Control and Crisis Management) EMRIC:**
 - Verdere technische en organisatorische koppeling van de rapporterende kamers,
 - Testregio van grensoverschrijdende samenwerking bij crisisbeheersing,
 - Regelmatige oefeningen van de nooddiensten en civiele bescherming.
- **Perfectioneren van het drietalige communicatiesysteem binnen de hulpdiensten.**

CONCLUSIE

De eerste acties die werden gevoerd om de samenwerking tussen de politiediensten en het gerecht binnen de Euregio Maas-Rijn te verbeteren, dateren uit de jaren '60.

De Euregio Maas-Rijn schept een sterke band tussen efficiënte netwerken, start en ondersteunt veel initiatieven met een succes waarop slechts weinig grensstreken kunnen bogen.